

Advokatfirmaet Øivind Østberg AS

Org nr 919 280 700 MVA

Post/besøk: Hoffsjef Løvenskioldsvei 20A, 0382 Oslo – N

Tlf + 47 92 61 56 68

www.familierettadvokaten.no

e-mail: advokatostberg@icloud.com

STEVNING

TIL

OSLO TINGRETT

Oslo, 16.09.22

Saksøker: Mannsforum, Org nr 996534081
v/styrets leder Arne Børke
Ravnøveien 9
3160 Stokke

Prosessfullmektig: Advokat Øivind Østberg
Hoffsjef Løvenskioldsvei 20A
0382 Oslo
e-post: advokatostberg@icloud.com

Saksøkt: Staten
v/Arbeids- og velferdsdirektoratet
P.b. 354
8601 Mo i Rana

Prosessfullmektig: Regjeringsadvokaten
v/advokat Siri K. Kristiansen
Postboks 8012 Dep
0030 OSLO

Saken gjelder: Fastsettelsessøksmål med krav om dom for ugyldighet av forvaltningsvedtak

1. Sakens prosessuelle forhistorie

Herværende søksmål har sin prosessuelle forhistorie i sak 21-082497TVI-TOSL/07. I den saken ble det ved stevning inngitt i juli 2021 krevd godkjenning av gruppesøksmål med Mannsforum som grupprepresentant. Dette kravet ble avvist av tingretten. Etter anke til lagmannsrett og deretter til Høyesterett, ble tingrettens avgjørelse opprettholdt ved Høyesteretts ankeutvalgs kjennelse av 27.06.22. Mannsforum tilkjennega at man mente saken da kunne videreføres med Mannsforum som saksøker alene, i form av krav om fastsettelsesdom for det samme rettskrav som sto i sentrum i gruppesøksmålet, med en viss

justering av den varslede påstanden. Staten gjorde derimot gjeldende at saken var endelig avsluttet. Oslo tingrett tok, ved brev av 06.09.22, det samme standpunkt som staten. Fra tingrettens brev gjengis:

«Etter Høyesteretts kjennelse av 27. juni 2022 er det på det rene at søksmålet er endelig avvist, og saken er dermed avsluttet her.

Dersom Mannsforum ønsker å fortsette saken, må dette skje ved ny stevning. Saken vil da få et nytt saksnummer her i tingretten. Etter mottagelse av slik ny stevning, antas at saksforberedelsen kan gå forholdsvis fort, hvoretter hovedforhandling bør kunne berammes tidlig i 2023.»

Mannsforum forholder seg til dette og regner med at det signal som her gis om den videre saksgang blir fulgt opp.

2. Om Mannsforum

Mannsforum ble stiftet i 2012, og er Norges største medlemsbaserte likestillingsforening for menn og fedre. Om lag 10% av medlemsmassen er for øvrig kvinner. Foreningen hadde pr. 31.12.2020 ca. 1000 betalende medlemmer, og har en stadig økende medlemsmasse. Foreningen ledes av et styre, og Arne Børke er for tiden Mannsforums styreleder. Børke er for øvrig også medlem i Mannsutvalget, som ble oppnevnt av regjeringen 26.08.22 for å utrede menns og gutters likestillingsutfordringer.

Av foretaksregisteret fremgår det at organisasjonen har registrert slikt formål:

«Informasjon [og] interessearbeid for likeverd og likestilling for menn og fedre. Arrangement av appeller og debattseminarer. Likemannsarbeid for medlemmer. Kamerathjelp.»

På mannsforum.no presenterer organisasjonen seg slik:

«Mannsforum er en ideell forening med hovedformål å være en aktiv stemme for gutter, menn og fedres livs- og likestillingsutfordringer i samfunnet.»

Det legges ikke frem dokumentasjon for ovenstående, da det ikke har vært bestridt fra statens side at Mannsforum er en representativ organisasjon som kan ha kompetanse til å reise søksmål i eget navn i herværende sammenheng, jf tvisteloven § 1-4 (1):

«Foreninger og stiftelser kan reise søksmål i eget navn om forhold som det ligger innenfor organisasjonens formål og naturlige virkeområde å ivareta, når vilkårene ellers i § 1-3 er oppfylt.»

3. Om valget av organisasjonssøksmål/fastsettelsessøksmål fremfor pilotsøksmål

I forbindelse med sak 21-082497TVI-TOSL/07 gjorde staten gjeldende at den rettslige prøvingen av sakens tvistetema burde skje i form av et «pilotsøksmål», dvs ved en individuell sak om overprøving av et konkret vedtak. Mannsforums valg om ikke å videreføre saken i form av et pilotsøksmål, men ved et representativt fastsettelsessøksmål, er i hovedsak begrunnet med følgende:

- Det rettslige tvistetemaet kan på denne måten presenteres for retten i rendyrket form, der rettskildene og de generelle reelle hensyn står i sentrum.

- Man unngår den personlige belastning for berørte enkeltpersoner på både bidragspliktig og bidragsmottaker-siden, samt de barna bidragsvedtakene knytter seg til, som et individuelt søksmål uunngåelig vil medføre.
- Mannsforum som et kollektiv av et tusentalls betalende medlemmer har mye mere ressurser til å fylle partsrollen enn det et enkelt medlem vil ha, noe som har spesielt stor betydning i et søksmål mot en svært ressurssterk motpart, som her.

4. Kravet til aktuell rettslig interesse i tvisteloven § 1-3 er oppfylt

Det gjøres gjeldende at Mannsforum i denne saken klart oppfylder det krav til rettslig interesse som følger av tvisteloven § 1-3. Kravene i §§ 1-4 og 1-3 må for øvrig sees i sammenheng.

Tolkningen av bestemmelsene er relativt nylig blitt grundig belyst i Høyesteretts plenumskjennelse i sak HR-2021-417-P (Acer-saken), der aktualitetskravet og tilknytningskravet i tvl. §§ 1-3 og 1-4 ble ansett oppfylt. Det vises særlig til kjennelsens avsnitt 117 flg. I avsnitt 162 oppsummeres de generelle betraktningene som flertallet slutter seg til:

«Oppsummeringsvis mener jeg at *forarbeidene samlet sett* gir rettskildemessig grunnlag for at det i en viss utstrekning kan reises søksmål av mer generell karakter. Det styrende er behovet for rettsavklaring og hensynet til en hensiktsmessig behandlingsform. Adgangen for organisasjoner til å reise søksmål om mer ideelle og allmenne rettsforhold innenfor deres formål er et særlig klart uttrykk for dette.

Hva gjelder vår sak, er det for det første utvilsomt et rettskrav det er tale om, nemlig å få statuert at NAVs tolkning av bidragsforskriften § 9 i forbindelse med vedtak om bidragsfastsettelse er uriktig og i strid med hjemmelsgrunnlaget, til skade for de interesser Mannsforum ivaretar.

Det er videre et reelt og aktuelt behov for å få avgjort dette spørsmålet nettopp i forhold de samme interesser. Gruppesøksmålet, eller forsøket på å få dette akseptert, avspeiler i seg selv spørsmålets aktuelle viktighet for Mannsforum og deres medlemmer. Det ble i den saken opplyst at over 70 personer hadde meldt seg med ønske om å være gruppe-medlemmer.

Saksøker vil også vise til at direktøren for NAV, Hans Christian Holte, i et intervju med TV2 den 10.4.21 uttalte at han imøteser en rettslig avklaring av spørsmålet om dagens praksis er i tråd med loven. <https://www.tv2.no/a/13908344/>

En avklaring av rettstilstanden har betydning både for å få avklart om NAV innenfor gjeldende regelverk er forpliktet til å endre sin praksis med henblikk på fremtiden, og for å få avklart den individuelle rettstilstand for de enkelte bidragspliktige som mener seg rammet av en uhjemlet praksis gjennom de konkrete bidragsvedtak som er truffet og effektuert på basis av den omstridte regelforståelse. I så måte vil det at Mannsforum i tilfelle får medhold i sin påstand, kunne danne grunnlaget for senere erstatningskrav, jf nedenfor under punkt 6.

Behovet for rettsavklaring og hensynet til en hensiktsmessig behandlingsform tilsier at herværende søksmål tillates fremmet.

4. Om det krav saken gjelder

Sakens materielle innhold dreier seg i korthet om hvorvidt nærmere angitte vedtak truffet av NAV vedrørende barnebidrag, hjemlet i forskrift om fastsetjing og endring av fostringstilskot (FOR-2003-01-15-123), heretter benevnt bidragsforskriften, som igjen er hjemlet i barneloven, er ugyldige fordi de bygger på feil rettsanvendelse.

De vedtak som angripes, baserer seg på bidragsforskriften § 9, som er den bestemmelse i forskriften som fastslår prinsippet om at samvær med barnet skal medføre fradrag i bidraget.

Bidragsforskriften § 9 første, annet og tredje ledd lyder etter siste endring (i kraft 1.1.09) slik:

§ 9 Samvær

Munnleg og skriftleg avtalt og offentlig fastsett samvær kjem som hovudregel til frådrag i tilskot utrekna etter § 1 til § 7 i forskrifta her. Der partane har ein avtale, men ikkje er samde om omfanget, skal det minste felles oppgitte samværet likevel leggjast til grunn. Dersom ein av partane ikkje gir opplysningar om omfanget av samværet, skal opplysningane frå den andre parten leggjast til grunn.

Regelen i første stykke gjeld ikkje dersom ein av partane hevdar at avtalen eller offentlig fastsett samvær og rettsforlik ikkje blir følgd opp, men samværet er lågare, og samstundes klart beviser at avtalen eller avgjerda ikkje kan leggjast til grunn.

Dersom unntaksregelen i andre stykke blir gjort gjeldande, blir det ikkje gitt noko samværsfrådrag med mindre parten klart beviser at det blir praktisert samvær etter ei lågare samværsklasse.

Det legges til grunn som uomstridt at NAV har en fast praksis der forskriften § 9 andre ledd tolkes slik at det er det faktiske samværet som legges til grunn, der dette er bevist eller uomstridt, og ikke det samværet som følger av avtale, rettsforlik eller rettsavgjørelse der dette er mer omfattende enn det faktiske samværet. Denne praksisen gjelder også der bidragspliktige hevder at han/hun ønsker å gjennomføre det fastsatte samvær, men at det er bidragsmottaker som er årsaken til at det ikke blir slikt samvær.

Det fremlegges som

Bilag 1: Fra NAVs opplæringsmateriell for ansatte, barnebidrag

Til illustrasjon skal gjengis en representativ formulering i NAVs vedtak i slike saker (hentet fra NAV klages vedtak datert 21.01.19 i sak 1106947):

«Det er bekreftet fra begge parter at tidligere avtale ikke følges, og at det ikke er samvær. Det var derfor riktig at det ikke ble gitt fradrag for samvær i bidraget. Vi vil understreke at NAV ikke skal ta stilling til årsaken til at det ikke gjennomføres samvær»

Nettopp denne praksis er bakgrunnen for Lovavdelingens uttalelse av 01.03.21 (JDLOV-2021-1388) som besvarer det spørsmål som er reist i Barne- og familiedepartementets brev av 26. februar 2021. Dette spørsmål gjengis slik i uttalelsen:

«Spørsmålet gjelder mer konkret om § 9 annet ledd i forskrift 15. januar 2003 nr. 123 om fastsettning og endring av fostringstilskot, som gjør unntak fra reglene i første ledd om fradrag for samvær i barnebidraget, også omfatter tilfeller der det er bidragsmottakeren (bostedsforelderen) som er årsaken til at avtalt eller fastsatt samvær ikke blir gjennomført.»

Som vi kommer tilbake til, svarte Lovavdelingen bekreftende på dette spørsmålet, hvoretter departementet og NAV la til grunn at tidligere praksis var basert på en riktig forståelse av reglene og derfor skulle fortsette som før.

Det legges til grunn at Staten v/arbeids- og velferdsdirektoratet fortsatt gjør gjeldende at denne praksisen er i samsvar med korrekt forståelse av regelverket.

De konkrete konsekvensene av NAVs regeltolkning vil variere med hver enkelt sak, fordi bidrag fastsettes ut fra flere faktorer, derunder først og fremst foreldrenes inntektsnivå og barnas alder, i tillegg til omfanget av samvær. Samværsomfanget gir grunnlag for et samværsfradrag som beregnes ved at samværet plasseres i en av fire samværsklasser. I de typiske tilfeller vil konsekvensen av gjeldende praksis være at bidragspliktig pålegges å betale et høyere bidrag enn han/hun ville blitt pålagt dersom avtalt eller fastsatt samvær hadde vært lagt til grunn. I mange tilfeller er forskjellen betydelig, som der samværet har vært relativt omfattende og deretter opphører helt, og særlig hvis det er flere barn.

Mannsforums begrunnelse for at NAVs regeltolkning er uriktig er i korthet som følger:

- Bidragsforskriften § 9 andre ledd bruker uttrykk «ikkje blir følgd opp». Ordlyden peker i retning av at det tas sikte på en situasjon der bidragspliktige selv, ved egne valg eller ved andre forhold på bidragspliktiges side, har ansvaret for at det ikke blir samvær. Ordlyden passer ikke på en situasjon der årsaken til dette ligger på bidragsmottakers side.
- Forarbeidene tilsier dette. Bidragsregelverket er vedtatt av regjeringen som forskrift, men dette regelverket har vært behandlet av Stortinget flere ganger. De forutsetninger som uttrykkes av Stortinget som lovgivende organ blir derfor som forarbeider å regne, og som sådan tunge rettskilder ved tolkningen. Det vises for det første til Ot prp 43 (2000-2001). Stortinget har gitt sin tilslutning til denne. Det er, som staten har gjort gjeldende tidligere, ubestridt at det å sikre barnets forsørgelse er en sentral begrunnelse for bidragsreglene, jf barneloven §§ 66-67. Det er også på det rene at det i prinsippet er barnet som har rett til bidraget, jf § 67 tredje ledd. Samtidig er det slik at det er barnets forelder, den som er i posisjon til å være bidragsmottaker, som både fremsetter krav om bidrag og som får bidraget utbetalt til seg, uten at det øves noen kontroll med dennes faktiske bruk av midlene. Den spesifikke problemstillingen i vår sak løses ikke ved henvisning til disse generelle regler. De særlige hensyn som her gjør seg gjeldende er gitt en separat drøftelse i proposisjonen, hvorfra gjengis fra pkt. 7.4.2 (s. 80):

«I tilfeller hvor bidragsmottaker boikotter avtalt/fastsatt samvær vil dette få negative økonomiske konsekvenser for bidragsmottaker dersom bidraget i utgangspunktet er redusert for samvær. En løsning hvor avtalt/fastsatt samvær legges til grunn for samværsfradraget kan dermed fremme økt ansvarlighet hos bostedsforelderen i forhold til å tilrettelegge for samvær mellom bidragspliktige og barnet»

Lovgiver har altså lagt opp til at bidragsmottaker skal ha et økonomisk insentiv til å sende barnet på samvær. Dette insentivet forsvinner dersom bidragsmottaker får et økt bidrag som følge av at samværforelderen hindres i å gjennomføre avtalt samvær.

I samme ot.prp heter det videre:

«Det kan likevel være behov for en snever unntaksregel der trygdekontoret ved bidragsfastsettelsen finner det åpenbart at den tvangskraftige samværsavtalen/samværsavgjørelsen ikke kan legges til grunn. Departementet foreslår derfor at det i forskrift gis en unntaksregel. Unntaksregelen vil bl.a. omfatte de tilfellene hvor partene er enige om at samværsordningen ikke gjelder eller bidragspliktige konsekvent og varig har unnlatt å følge opp samværet, for eksempel der vedkommende har flyttet langt fra barnet og ikke lar høre fra seg. Unntaksregelen må påberopes for at trygdekontoret skal kunne ta hensyn til den, og bidragsmottaker vil ha bevisbyrden».

- Ved forskriftsendringen i 2008, som ble presentert for Stortinget i Ot prp nr 69 (2007-2008), ble de overordnede hensyn bak bidragsreglene bekreftet, og forslag fremkommet under forutgående høringsrunde, fra en viktig høringsinstans som Bufdir, om at faktisk samvær skulle være utgangspunktet, ble uttrykkelig tilbakevist av departementet.
- Bidragsforskriften har hjemmel i barneloven § 71. I § 71 første ledd fremgår det at bidraget skal «*som hovedregel reduserast for munnleg eller skriftleg avtalt eller offentleg fastsatt samvær*». (Frem til 1.1.09 var formuleringen i loven «*som hovedregel reduserast for skriftleg avtalt samvær*».) Hjemmelslovens ordlyd gir en føring i retning av at det er det samvær som er avtalt eller «*offentleg fastsatt*» (i praksis betyr det dom eller kjennelse) som er avgjørende for samværsfradraget, selv om formuleringen åpner for at det kan gjøres unntak.
- Sterke reelle hensyn på barnrettens område tilsier det. De sentrale reelle hensyn er reflektert i forarbeidene, nemlig i Ot prp 43 (2000-2001) som vist til over. Den innvending at samværsfradraget skal avspeile at det er kostnader forbundet med å ha samvær, og at disse kostnader ikke påløper når samvær ikke avholdes, er allerede tatt høyde for i forarbeidene avveining av de ulike hensyn. I forarbeidene er det gjort en avveining, der dette hensynet ikke veier tyngre enn det motstående hensyn om at regelverket skal motivere også bostedsforelder til å medvirke til at fastsatt samvær blir gjennomført. Ved at det er fastsatt at noe annet likevel skal gjelde som en snever unntaksregel, i tilfeller der bidragspliktige selv ikke følger opp samværet, fremgår en gjennomtenkt og velbegrunnet avveining av de sentrale hensyn fra lovgivers side. Dette er en avveining forvaltningen ikke kan tilside sette basert på eget valg av en annen prioritering av de relevante hensyn.

I tillegg kommer at med NAVs praksis får en i realiteten den situasjon at et forvaltningsorgan, i mange tilfeller, overprøver en rettsavgjørelse. Når retten fastsetter samvær, styrt av hensynet til barnets beste, pålegger den samtidig bostedsforelder en plikt til å følge opp og medvirke til at samværsforelder får dette samværet. Situasjonen vil senere kunne endre seg, slik at en tidligere avgjørelse om samvær ikke lenger bør opprettholdes. I så fall må enten foreldrene bli enige om et redusert samvær, eller bostedsforelder må kreve rettsavgjørelse, i form av en endringsavgjørelse slik barneloven åpner for i § 63 andre ledd. I mangel av avtale eller ny avgjørelse, fremstår

NAVs praksis om å avslå samværsfradrag selv når det fastsatte samværet hindres av bostedsforelder, som en tilsidesettelse av rettens avgjørelse, en rolle som åpenbart ikke tilligger NAV. Rettsteknisk og praktisk er det også enklere å praktisere den ordning saksøker mener er den riktige.

- Lovavdelingens uttalelse er påberopt av staten til støtte for dens syn. Denne uttalelsen er ikke i vårt tilfelle en selvstendig rettskilde av særlig vekt. Dette først og fremst fordi den bygger på en uriktig rettskildebruk. Den er videre avgitt i en situasjon der det er åpenbart at ansvarlige statsråder og en tung statlig etat har betydelig interesse i et bestemt utfall av vurderingen. Den argumenterer for at endringen vedtatt i 2008 medførte en endret rettsstilstand på det for oss sentrale punkt, slik at forarbeidene til de opprinnelige regler ikke får betydning. Det anføres fra denne side at dette er en direkte feiltolkning. Det skal ellers påpekes at NAV hadde den samme praksis også før 2009. Det vises til

Bilag 2: Oppslag i Aftenposten den 28.06.2008

5. Noen betraktninger om utformingen av saksøkers påstand

Tingretten påpekte i forbindelse med sak 21-082497TVI-TOSL/07 at det var behov for å endre den påstanden som til da var formulert fra Mannsforums side. Noen spørsmål knyttet til påstandsutformingen drøftes i det følgende.

I sitatet fra Lovavdelingens uttalelse på side 4 ovenfor gis en formulering av problemstillingen som langt på vei uttrykker kjernen i det foreliggende juridiske stridsspørsmålet. Vi ser imidlertid behov for en viss bearbeiding med henblikk på domstolsbehandling.

Det første poenget gjelder formuleringen at «bidragsmottakeren (bostedforelder) ...er årsaken til...». Det vil i noen tilfeller hevdes (av NAV og bidragsmottaker) at det er barna, ikke bidragsmottaker, som motsetter seg samvær, og at det derfor ikke er bidragsmottaker som kan sies å være «årsaken» til samværsbortfallet. Dette vil særlig påberopes i tilfeller der barna er relativt store. Bidragspliktige vil på sin side ofte hevde at barnas motvilje skyldes negativ påvirkning/manipulering av barna fra bidragsmottakers side. Denne type bevisspørsmål får ikke betydning ut fra Mannsforums oppfatning om hva som er korrekt rettsanvendelse. Mannsforums standpunkt er at korrekt rettsanvendelse innebærer at det bare er i tilfeller der den bidragspliktige selv ved eget valg unnlater å følge opp det avtalte eller fastsatte samværet, at samværsfradrag ikke skal beregnes ved bidragsfastsettelsen.

Det er videre et praktisk behov for, som regjeringsadvokaten har vært inne på, å gjøre en avgrensning i tid. Når det gjelder dette, finner vi det riktig å ta utgangspunktet i den dato da bidragsforskriften § 9 første og andre ledd fikk sin nåværende ordlyd, hvilket skjedde ved endringsforskrift 15.12.2008 med virkning fra 1.1.2009. Påstanden bør dermed utformes slik at den rammer rettsanvendelsesfeil ved vedtak truffet av NAV etter denne dato. Det poengteres likevel at den regelendring som da skjedde, ikke er avgjørende for hovedspørsmålet i saken. Det er, som det har fremgått foran, viktig for å belyse de materielle spørsmål i saken å komme inn på rettskilder og rettsstilstand før nevnte forskriftsendring.

Når det gjelder virkningen av rettsanvendelsesfeil, er hovedregelen at dette fører til ugyldighet, og dette reflekteres i påstanden.

For ordens skyld påpekes, som regjeringsadvokaten tidligere har anført, at det kan tenkes tilfeller der rettsanvendelsesfeilen ikke har hatt betydning for det konkrete vedtaket. Dette kan være tilfelle der regler om maksimalavgrensning og bidragsevne fører til at det uansett ikke blir fastsatt noe bidrag. Det blir da av mer teoretisk interesse om vedtaket skal anses ugyldig eller ikke, ettersom et nytt, korrekt vedtak ville få det samme innhold, og det uansett ikke kan være grunnlag for noe erstatningskrav. Vi kan ikke se at en slik konstruert problemstilling skal gi grunnlag for innvending mot påstandsutformingen.

6. Om de rettslige virkninger av en dom i saken

Når det gjelder virkningene av at det eventuelt blir statuert ugyldighet i tråd med ovenstående, vil dette ikke løses direkte i domsslutningen i et fastsettelsessøksmål. Det er likevel grunn til allerede nå å fremsette noen betraktninger knyttet til hva en fastsettelsesdom rettslig sett i neste omgang vil kunne innebære, slik at dette kan kommenteres av motparten og eventuelt belyses i dommens premisser.

Det er godt etablert i rettspraksis og i samsvar med grunnleggende rettsstatlige prinsipper, at dersom staten har truffet et ugyldig vedtak som har medført at en person/borger er påført en økonomisk belastning/tap, så er staten pliktig til å gjenopprette dette ved å betale erstatning. Det tap som her vil være aktuelt, er i hvert enkelt tilfelle som utgangspunkt differansen mellom det fastsatte barnebidrag og det som ville vært fastsatt ved korrekt rettsanvendelse. Det samlede erstatningsmessige tapet må da stipuleres med grunnlag i varigheten av perioden det ugyldige bidragsvedtaket har vært gjeldende for (typisk frem til barnet fyller 18 år). Det vil også etter omstendighetene kunne være grunnlag for erstatning utover dette, i tråd med de alminnelige regler om årsakssammenheng og adekvans.

Det bemerkes at det ikke kan være aktuelt med noe krav om tilbakesøking av mottatt bidraget fra bidragsmottaker, da staten selv må bære ansvaret for den feil som er gjort, og de mottatte bidrag må praktisk sett i alle tilfelle antas å være forbrukt.

7. Videre saksgang

Det som her fremføres, er tidligere i det alt vesentlige kjent for motparten og deres prosessfullmektig, og de formodes å være forberedt på at denne stevning ville komme kort etter tingrettens foran nevnte brev av 6.9.22. Det bør derfor gis en kort tilsvarsfrist og ingen utsettelse. Etter at tilsvaret er kommet inn, bør saken legges til berømmelse av hovedforhandling. Under hovedforhandlingen vil fokus være på jussen, og partene vil da legge frem sine juridiske utdrag. Det vil - slik saksøker ser det pr dags dato - ikke være behov for vitneforklaringer eller annen bevisførsel, med mulig unntak for korte partsforklaringer.

Det antas å være tilstrekkelig med én dag til hovedforhandling.

8. Påstand

Det nedlegges slik

Påstand:

1. NAVs vedtak om barnebidrag som er truffet etter 1.1.2009, er ugyldige i den utstrekning de legger til grunn den rettsoppfatning at § 9 annet ledd i bidragsforskriften, som statuerer unntak fra hovedregelen i § 9 første ledd om at avtalt eller fastsatt samvær skal gi grunnlag for samværsfradrag, også gjelder i de tilfeller der manglende eller redusert samvær ikke skyldes samværsforelders unnløstelse av å følge opp samværet.
2. Mannsforum tilkjennes saksomkostninger.

Oslo, 16. september 2022

Øivind Østberg
advokat

Aftenposten

Kvakk
for at du
reddet oss,
Giske!

Lørdag 28. juni 2008. Uke 26. Nr. 294. 149. årg. Kr. 20.

DEL 1 • side 5

LØRDAG	<p>De olympiske leker i Kina starter 08.08.08 kl. 08.08</p>	REISE VINN OL-TUR! <ul style="list-style-type: none"> • Delta i spørrekonkurranse på Aftenposten.no/reise. • Premiene er 8 billetter til Beijing à 30 000 kroner med alt inkludert. Les mer i REISE side 14	<p>VERDEN RUNDT ETTER MUSIKK Siri Sten Carsten</p> REISE side 10-11	<p>Spania Shopping Gallerier TEST AV REISEGUIDER REISE side 12</p>
MAT Saken er hvalbiff VIN Ny og god Riesling		REISE side 7 og 8		

TVANG FOLK TIL Å STEMME

President Robert Mugabe (bildet) spøkte og lo da stemte ved valget i Zimbabwe i går. Men ute i hovedstaden var stemningen alt annet enn lystig da Mugabes tilhengere brukte votl fur å få folk til å stille i valglokale.

DEL 1 • side 10-11

HOLDER TETT OM PC-VIRUS

De siste ukene kan flere tusen brukere ha fått datavirus fra mer enn 50 statlige og kommunale nettsteder. Men hverken Telenor eller Nasjonal Sikkerhetsmyndighet vil avsløre hvilke offentlige nettsider som har vært infisert. DEL 1 • side 4

NORSK MÅ HA OPPBACKING

Språket vårt er truet av engelsk. Trond Giske har lagt en plan for å redde norsk. KULTUR • side 6-7

FESTET MED MEDSIKTET

Byggmester Harald Langemyr grillet og koste seg på fengsels sommerfest med en medsiktet polsk arbeidsleder. – Meget uheldig i forhold til forbørene vi gjennomfører, sier politiet. ØKONOMI • side 19

Vant i Høyesterett til ingen nytte

- Mor boikotter samvær
- Far får ikke se barnet

Tapte barnet. For nøyaktig ett år siden fikk far rett til samvær med sitt eget barn etter en rettkraftig dom fra Høyesterett. I året som er gått, har han ikke sett barnet en eneste gang. Mor nekter ham å se barnet, og hverken politi eller barnevern har noen sanksjonsmuligheter. – Jeg føler meg helt rettsløs, sier faren.

DEL 1 • side 6-7

Far har en dom fra Høyesterett som gir ham rett til samvær. Likevel fortsetter moren å sabotere.

KRISTIN NILSEN
BJRAN JENSEN (Illustrasjon)

Far går med de ærverdige trappene i Norges Høyesterett med et viktig dokument i hånden. Han er full av håp. Etter flere års strid i rettsapparatet har landets øverste dommere tolket loven til hans fordel. Svart på hvitt står det i domsspisene at han skal ha barnet sitt annenhver helg og en dag midt i uken som fast ordning.

Dommerne har til og med tatt seg bryet med å sette opp datoer for når far og barn skal møtes den første måneden, slik at de skal få tid til å bli kjent før ordningen blir permanent.

Det var for nøyaktig ett år siden. I året som har gått, har ikke Far hatt barnet en eneste gang.

– Jeg trodde Høyesterett var det endelige punktet, at ingen kunne motsette seg en dom herfra uten at det fikk konsekvenser. Men slik er det ikke. Mor har boikottet fra første dag, og det følger ingen sanksjoner med. Det er helt uvitkløst, rister Far på hodet.

«**Stjålne**» **pyeblikk.** Noen ganger har Far «stjålet» seg til å treffe barnet. Første gang møtte han på skolefritidsordningen og da barnet ble fortalt at pappa var der, kom det løpende og kastet seg i armene på ham, selv om det bare hadde sett ham på bilder fra det var bitte lite. Så kom mor og hentet barnet. Etter hvert kom ikke barnet på skolen de dagene han skulle ha barnet.

- Far gikk til politiet for å anmelde Mor for å sabotere Høyesterett. Politiet kunne garantere at saken ville bli henlagt. Sivilsaker er ikke påtalemyndighetens ansvar.
- Han gikk til Barnevernet i håp om at de kunne hjelpe. Uten resultat. Han sendte bekymringsmeldinger. Ett år etter har barnevernet ennå ikke konkludert.
- Han skrev til Barne- og Likestillingsministeren, som svarte i april: «Som kjent er det begrenset adgang til bruk av tvangsmidler når det gjelder avgjørelser om samvær. Slike avgjørelser kan etter gjeldende regelverk bare tvangsfullføres ved tvangsmulkt.»
- Han oppsøkte Tingretten og begjærte tvangsmulkt som

Barn og bosted

Hvert fjerde barn i Norge under 18 år lever ikke sammen med begge foreldrene.

82 prosent bor fast hos mor, 8 prosent bor fast hos far og 10 prosent har delt bosted.

90 prosent av samværsforeldre hadde hatt kontakt med barnet det siste året, og 79 prosent den siste måneden.

Aftenposten talte

raske ble innvilget. Mor skal betale 1000 kroner hver gang hun boikottet samværet. **Etter kort tid får Far brev fra Nav om å øke barnebidraget. «Mor opplyser at barnet ikke overnatter hos deg», er begrunnelsen.**

Absurd. For Far er situasjonen absurd: Han som har Høyesterett på sin side, må betale hennes mulkt for å gi blaffen i rettens avgjørelse.

– Det normale er at det offentlige ruser når folk ikke betaler botene. Jeg må i praksis betale tvangsmulkten mor er ilagt. Det er å la trolldomsdommen i Høyesterett.

Høyesterett legger til grunn at det er til barnets beste å ha samvær også med en far eller mor det ikke har bodd sammen med. Om Far skriver de:

«I saken no er det ingen omstønde på for si side som skaper problem i så måte. Han har etablert en trygg og rolig fomsituasjon (for sin nye familie) ved ordnet arbeids- og bosted.»

Med barnet han ikke får møte, var starten vanskelig, selv om både mor og far var godt voksne. Barnet kom til verden uten at mor

og far hadde noe fast forhold. Etter fødselen ville Far forsikre seg om at han var rett far, og ba om DNA-test av babyen.

Den sommeren barnet var ett år, fikk han være sammen med det flere ganger, men bare noen få timer og aldri uten at besøket

skjedde hjemme hos farmor. Ut på høsten sa Far til Mor at hun ville ha barnet hjemme hos seg under besøkene.

– Jeg nærmet meg tross alt 40 og hadde mitt eget hjem, sier han.

Ingen kontakt. Siden har han ikke fått treffe barnet. Mor nekter også farmor kontakt, og fordi mormor har snakket med farmor, har Mor kuttet kontakten også med henne. I dag har ikke barnet kontakt med slekt hverken på mors eller fars side, påpeker Høyesterett.

Far ønsker å være pappa og han tror at barnet bringer ham. Han sier at han ikke kjerper først og fremst for seg selv, men for barnet, som han er bekymret for. Barnet har sagt at det er interessert i å ha samvær med far, og gjerne vil treffe sin lillesøster.

Jeg ser hva barnet mitt går glipp av, det er smertefullt. Jeg kan gi det en familie, en lillesøster. Jeg vet at jeg kan gi barnet mitt nye å glede seg over, sier han.

I brevet fra Barne- og Likestillingsministeren sto det også: «Imidlertid åpner barneloven § 64 for at det kan reises ny sak om foreldreansvar, daglig omsorg og samvær.»

Der er Far nå. Han har startet hele rettsprosessen om igjen, denne gang med høyesterettsdommen i nevnen. Mor er støynt for Tingretten på nytt og Far krever full omsorgsovertagelse, med samværsrett for mor.

Mor ønsker ikke å svare konkret på hvorfor hun nekter å etterkomme Høyesteretts dom.

– **Barn på samvær har i praksis svært liten rettsikkerhet. Selv om den som har samvær har en rett til det, har hovedomsorgsgiver ansvaret også når barnet er på samvær. Det fremgår både av barneloven og barnevernsloven,** sier Mor.

Mor sier at hun har fremmet saken for Menneskerettighetsdomstolen i Strasbourg fordi hun mener saksbehandlingssaken hele veien strider mot både FNs Barnekonvensjon og Menneskerettighetene.

kristin.nilsen@aftenposten.no

«Jeg trodde Høyesterett var det endelige punktet, at ingen kunne motsette seg en dom herfra uten at det fikk konsekvenser. Men slik er det ikke.»

Far

RETTSLØS. Du er fullstendig rettsløs når du i realiteten taper rettsaken du vant.

Når uretten

DET ER SLIK han har det, barnefaren som omtales på disse sidene. Det hjelper ikke at Høyesterett ga Far medhold og satte opp en ny plan for samvær med barnet – med klokkeslett, datoer og regulering av ferier.

Mor gir blaffen i alt sammen. Hun nekter barnet å se faren sin – og ingen myndighet gjør noe som helst for at Far skal få sin rett. Nå står han foran nye rettsaker og krever full omsorgsovertagelse. Merkelig, nok har han fremdeles tro på rettsstaten. Far har vært hos politiet for å få hjelp. Der blir han naturlig nok avvist. Politiet har annet å gjøre enn å ta seg av sivile saker.

Kommentar

INGE D. HANSSEN, kommentator

Barne- og likestillingsminister Anniken Huitfeldt går ikke inn i enkeltsaker. Negativt svar igjen, selvsagt. Barnevernet har ikke løftet en

Hverken barnevern, politi eller politikere kan eller vil hjelpe far.
– Dommen er ikke verdt papiret den er skrevet på.
Jeg er rettsløs, konstaterer far.

slår igjennom

finger. Det burde de ha gjort. Normalt går ikke barnevernet inn i saker som dreier seg om samværsrett, men denne saken dreier seg om noe mer enn samvær. Psykologene som ble oppnevnt som sakkyndige av Høyesterett, mener at det er fare for at barnet kan få en skjev utvikling dersom det ikke får kontakt med faren. Det dreier seg altså om omsorgen for barnet, og på dette grunnlag kan barnevernet la affære.

Som en siste utvei hyrer Far nok en gang advokat og går til tingretten med krav om tvangsbot for hver gang Mor saboterer samværsretten. Det er eneste sanksjonsmulighet han har. Kravet innvilges. Men skal botene innføres, må Far punge ut med advokatsalær og gebyr til tingsmannen. Tvangsmulken? Den går rett i statskassen.

Kanskje hadde det vært like greit om han hadde fått hele sa-

ken. I den tykke boken som heter Norges Lover finnes ikke en eneste paragraf som kan gi ham den rett han har fått av Høyesterett.

I realiteten er statlige Nav morsens medspiller i denne saken. Nav krever at Far skal betale høyere barnebidrag fordi barnet ikke overnatter hos ham. Sagt på en annen måte: Far må betale Mors bøter for å sabotere rettsavgjørelsen.

En vanvittig situasjon: Nav bidrar økonomisk til å obstruere en dom avgitt av Norges Høyesterett.

«I den tykke boken som heter Norges Lover finnes ikke en eneste paragraf som kan gi ham den rett han har fått av Høyesterett»

Utenriksminister Jonas Gahr Støre lar eventuelle inntekter fra sin kommende bok gå til et faglig ideelt formål.

FOTO: HANNS WISSELO/LAT/REUTERS

Hemmelig bokprosjekt

For første gang siden krigen gir en sittende utenriksminister ut bok. I all hemmelighet har Jonas Gahr Støre arbeidet med bokprosjektet.

PER ANDERS JOHANSEN

Utenriksministeren kaster seg ut i konkurransen med Mia Gundersen, Olaf Thonnessen og Egil «Drillo» Olsen om å ha vane under julevet.

Boken har vært så hemmelig at selv ikke sentralt ansatte i Danm Cappelen har kjent til prosjektet. Selv om de fleste norske utenriksministre skriver bøker, er det ingen siden Habedan Kohl (Ap) som har våget å gi ut bok mens de fortsatt sitter i regjering.

– Det kan sikkert være spennende å gi ut en bok etter at man har vært utenriksminister. Men det gir et eget perspektiv å skrive mens man står midt oppe i det, sier utenriksminister Jonas Gahr Støre.

Hva skal boken handle om?

– Jeg ønsker å dele noen refleksjoner rundt utenrikspolitiske utfordringer for Norge. I boken vil jeg dele noen av de erfaringene jeg har gjort meg, og noen tanker om hva som er viktig for oss internasjonalt, sier utenriksminister Jonas Gahr Støre.

Flere hjelpere. Flere medarbeidere i utenriksministerens stab er trukket inn. En egen ressursgruppe under ledelse av Leiv Lunde har arbeidet med bokprosjektet. I tillegg har på-troppende FN-ambassadør Morten Wetland bidratt. Den mest sentrale rollen har tidligere utenriksrådgiver og NRK-korrespondent Cathrine Luchstoe hatt.

Bokarbeidet er så omfattende at det har vakt misnøye internt i deler av Utenriksdepartementet. I et anonymt brev til Aftenposten stilles det spørsmål ved om dette er riktig bruk av skattebetalernes penger. Ingen ønsker imidlertid å stå frem offentlig med denne kritikken.

Personlig. Støre selv beskri-

ver arbeidet med boken som en del av UD-prosjektet «Refleksjoner – norske interesser i en globalisert verden», som skal skape mer deltal om norsk utenrikspolitikk.

– Jeg har i noen tid jobbet med bokprosjektet. Det er ikke en bok om meg som person, men en del av flere aktiviteter som inngår i Refleks-prosjektet i UD, som skal munnne ut i en stortingsmelding, sier Støre.

Er det du eller dine medarbeidere som skriver boken?

– Dette er en bok laget av meg, men jeg får støtte fra noen medarbeidere. Boken tar seg utenrikspolitiske valg. Dette er ikke en personlig memoarbok, og heller ikke en partipolitisk bok. Det blir en ganske personlig beretning basert på reiser jeg har gjort og inntrykk jeg sitter igjen med, sier Støre.

Hva er hensikten med bokprosjektet?

– Dette er en del av arbeidet til å stimulere til debatt og refleksjoner om utenrikspolitiske valg og verdier.

I grenseland. Høyre-leder Brna Solberg mener bokskrivningen kan åpne for rolleblending mellom ambetsverket og den politiske ledelsen.

– Jeg mener utenriksministeren er i et vanskelig grenseland. Det er helt i orden å skrive bok, men jeg etterlyser et klart skille mellom å skrive bok som politiker og som departement. Når Støre sier at dette er en personlig beretning, kan dette bli problematisk blanding av roller, sier Solberg.

– Vi får ikke vite om Støre klarer å unngå rolleblendingen før vi får lest boken. Det som er helt klart, er at tidligere brukte vi ikke embetsfolk til dette, sier Solberg.

For å ta hodden av eventuell kritikk mot at utenriksministeren bruker UD-ressurser på å skrive bok, har Støre allerede gjort det klart at alle inntekter skal gå til en god sak.

Hvordan har du tid til å skrive bok mens du er utenriksminister?

– Den blir litt innimellom. Det tar tid, men det ligger jo også en viss avkobling i å jobbe med et slikt prosjekt, sier Støre.

per. anders.johansen@lat.upt.no

Beregning av barnebidrag

Oppføringsmateriell barnebidrag
Kompetansenivå 1

Samværsfradrag

- Samvær i bidragssaker: Tid barnet tilbringer hos den av foreldrene det ikke bor hos
- Må alltid ha klarlagt hvem som har daglig omsorg
- Konflikter mellom partene om hvem barnet skal bo fast hos og omfanget av samvær løses utenfor bidragsregelverket
- Vårt utgangspunkt: Den faktiske situasjonen

Samværsfradrag – bakgrunn

Samværsfradraget er i praksis utgifter den bidragspliktige har under samvær med barnet, og dermed utgifter som bidragsmottakeren samtidig sparer.

Samværsfradraget i bidraget skal altså utjevne kostandene og utgiftene for samvær

Samværsfradrag – hva gjøres fradrag for?

Samværsfradragene varierer med alderen til barnet og omfanget av samværet.

Det er altså andelen av underholdskostanden som reduseres, og samværsfradraget er beregnet på samme måte som underholdskostaden.

Følgende kostnader inngår i samværsfradraget:

- Mat og drikke
- Helse og hygiene
- Lek og fritid
- Transport
- Boutgifter (kun for klasse 3 og 4)

Samværsfradrag - samværsklasser

Satsene gjelder fra 1. juli 2017:

Alderen på barnet		0 - 5 år	6 - 10 år	11 - 14 år	15 år ->
Samværsklasse 00	(0 - 1,99 netter/dager pr. måned)	NOK 0	NOK 0	NOK 0	NOK 0
Samværsklasse 01	(2 - 3,99 netter/dager pr. måned)	NOK 212	NOK 306	NOK 385	NOK 443
Samværsklasse 02	(4 - 8,99 netter pr. måned)	NOK 701	NOK 1012	NOK 1275	NOK 1468
Samværsklasse 03	(9 - 13,99 netter pr. måned)	NOK 1998	NOK 2432	NOK 2798	NOK 3067
Samværsklasse 04	(14 - 15 netter pr. måned)	NOK 2509	NOK 3053	NOK 3512	NOK 3851

Eksempel:

Inntekter: 400 000 / (400 000 + 200 000) = 0,667 = 66,7 prosent

Barnet er 11 år gammel og det er avtalt samvær på 8 netter i måneden.

Underholdskostnaden til barnet utgjør kr 7568,-, og bidragspliktige skal betale 66,7 prosent av dette = 5048,-.

Samvær etter klasse 2 utgjør fradrag på kr 1275,-. Bidragspliktige skal da bidra med bidrag på kroner 3773,-.

Hvordan beregne samværsfradrag?

Utgangspunkt:

- Faktisk samvær som praktiseres
- Mange oppgir å ha vanlig samvær. «Vanlig samvær» jfr. § 43 andre ledd – endret fr 2010, utgjør nå samværsklasse 3.
- Beregnes gjennomsnittlig for en periode på 2 år.

Vi har en egen beregningskalkulator for samvær som er nyttig for beregning av samvæ

Samvær over en to-års periode	Registrer i grønne felt				
	Annet hvert/ eller hvert år	Antall netter for BP	Antall netter over 2 år BP	Antall netter for BM	Antall netter over 2 år BM
Samvær ferier og høytider:					
Jul og nyttår	annenhver	0	0	0	0
Vinterferie	annenhver	0	0	0	0
Påske	annenhver	0	0	0	0
Sommer	hver	0	0	0	0
Høstferie	annenhver	0	0	0	0
Andre avtalte samværsnetter i løpet av perioden	annenhver	0	0	0	0
Sum antall netter med uregelmessig samvær			0		0
1 Antall netter i 2 år			730		
2 Fradrag netter med uregelmessig samvær			0		
3 Fradrag for tid BM eller andre har barnet i ferie mv			0		
4 Antall netter med regelmessig samvær og regelmessig tid hos BM			730		
5 Antall netter BP har samvær i 14-dagers periodene			0		
6 Netter med samvær:					
7 Uregelmessig samvær (ferier og høytider)	Over 2 år	Gj.snitt per måned			
8 Regelmessig samvær	0	0			
9 Sum gjennomsnittlig samvær:	0	0			
10 Dette tilsvarer samværsklasse:			0		

Samværsfradrag – fastsettelse av bidrag

Det fremgår av forskriften § 9 første del at:

Munnleg og skriftleg avtalt og offentlig fastsett samvær kjem som hovudregel til frådreg i tilskot utrekna etter § 1 til § 7 i forskrifta her. Der partane har ein avtale, men ikkje er samde om omfanget, skal det minste felles oppgitte samværet likevel leggjast til grunn. Dersom ein av partane ikkje gir opplysningar om omfanget av samværet, skal opplysningane frå den andre parten leggjast til grunn.

Det betyr at:

- Der partene har en avtale, og er enige, legges dette til grunn
- Der partene kommer med opplysninger om samvær, men opplysningene er ulike, legges det minste felles oppgitte til grunn ved førstegangs fastsettelse av bidrag.
- Dersom en part oppgir samvær, men ikke den andre, legges opplysningen til grunn.

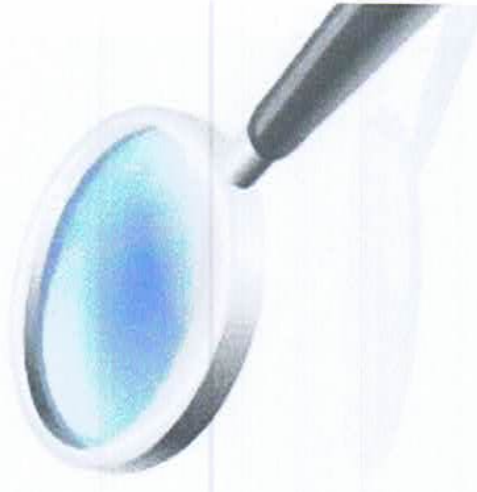

Samværsfradrag - endring

§ 71, forskriften § 9

Det fremgår av forskriften § 9 annen del at:

"Regelen i første stykke gjeld ikkje dersom ein av partane hevdar at avtalen eller offentleg fastsett samvær og rettsforlik ikkje blir følgd opp, men samværet er lågare, og samstundes klart beviser at avtalen eller avgjerda ikkje kan leggjast til grunn"

Samværsfradrag – endring - bevisregelen

Det betyr at:

- Dersom partene ikke er enige om hvordan avtalen praktiseres, ved at for eksempel sier at avtalen ikke lengre følges, så har BM bevisbyrden
- Bevisbyrden er at det skal sannsynliggjøres at samværet er endret fra det tidligere avtalte
- Det er nok at BP ikke svarer konkret om samvær på NAVs henvendelse
- Annen dokumentasjon fra nøytral offentlig instans kan også benyttes. Eksempelvis skole, barnehage, familievernkontor, barnevern, lege el.
- Bevis kan også komme fra barnet etter fylte 17 år (SOM uttalelse)
- Det er en konkret vurdering i hver enkelt sak – f.eks. kan flere svake beviser samn nok
- Regelen gjelder kun reduksjon av samvær. Økning av samvær må gjøres ved ny e

Samværsfradrag - endring

Konsekvens:

Dersom unntaksregelen i andre stykke blir gjort gjeldande, blir det ikkje gitt noko samværsfrådrag med mindre parten klart beviser at det blir praktisert samvær etter lågare samværsklasse

Det betyr at:

Dersom BM beviser at samværet er endret fra det tidligere avtalte, så gjøres det kun samværsfradrag dersom BM opplyser om et lavere samvær, eller BP beviser at de høyere samvær enn det BM oppgir

For eksempel:

Partene har hatt en samværsavtale som gir rett til samværsfradrag etter klasse 3. Bidragsmottaker anfører at avtalen ikke følges, og vi finner dette sannsynliggjort gjennom uttalelser fra barnehage og barnevernet.

Bidragspliktige gis likevel etter 3. ledd anledning til å beviser at det praktiseres ett s etter en lavere samværsklasse.

En bekreftelse fra BM vil her, som ellers i praksis, anses som et klart bevis.

Samværsfradrag – passivitet

- Vi ser altså at: "Dersom ein av partane ikkje gir opplysningar om omfanget av samværet, skal opplysningane frå den andre parten leggjast til grunn."
- Den som tier den samtykker: "Enighet"
- Passivitet fra en part skal ikke den andre lide for
- Anvendelse i alle saker hvor en part ikke uttaler seg
- Krav: parten som ikke har uttalt seg om samværet er konkret bedt om å uttale seg om samværet, og har ikke uttalt seg om samvær.
- Klageretten er likevel i behold – en uttalelse i klagesaken vil føre til at saken må vurderes ut i fra det som er kommet inn

Samværsfradrag – vanlige spørsmål og problemstillinger

- Parten krever at NAV skal fordele reisekostnader – vis til barneloven § 44 og at det er fylkesmannen som avgjør dette.
- NAV tilsetter samværsavtalen ved å ikke gi samværsfradrag / gi for lite samværsfradrag ift avtalen/avgjørelsen – vi tilsetter ikke noe, men kan ikke gjøre økonomisk fradrag for samvær som ikke praktiseres.
- Ved å legge til grunn avtale som ikke følges, siden BM neker, vil NAV kunne tvinge BM til å følge avtale, hvis ikke så bidrar NAV til at BM tjener på at avtalen ikke følges.
- BP mener at når partene har avtale, og BM neker å følge avtalen, så skal han/hun i alle fall ha samværsfradraget

